

Nefndasvið Alþingis
b.t. allsherjar- og menntamálanefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 17. mars 2017

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, lögum um aukatekjur ríkissjóðs, áfengislögum og lögum um gjald af áfengi og tóbaki, með síðari breytingum (smásala áfengis), 106. mál.

I. Inngangur

Vísað er til frumvarps til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak o.fl., á þingskjali 165, 106. mál (hér eftir „**frumvarpið**“). Frumvarpið er að hluta til endurflutningur á frumvarpi frá síðasta og þarsíðasta þingi sem Samtök iðnaðarins (hér eftir „**SI**“) gerðu athugasemdir við. SI eru hlynnt auknu frelsi í viðskiptum og á það einnig við um viðskipti með áfengi. Þá hefur í frumvarpinu verið komið til móts við fyrri athugasemdir SI í veigamiklum atriðum, þ.e. um endurskoðun á auglýsingabanni. SI fagna þeim breytingum sem hafa verið gerðar á frumvarpinu og lýsa yfir stuðningi við frumvarpið eins og það liggur fyrir nú en vísa einnig til þeirra athugasemda sem fram komu í fyrri umsögnum. Jafnframt telja SI mikilvægt að áréttta eftirfarandi atriði.

II. Afnáam auglýsingabanns

SI fagna því að heimilt verði að auglýsa áfengi með ákveðnum takmörkunum skv. 23. gr. frumvarpsins og leggja áherslu á mikilvægi þessa ákvæðis. Sem fyrr segir eru SI hlynnt auknu frelsi í viðskiptum, þ.m.t. með áfengi. Sú skoðun byggir hins vegar alfarið á þeirri grundvallarforsendu að markaðslögmál séu látin ráða för og íslenskum framleiðendum sé gert kleift að auglýsa vöru sína. SI leggja því ríka áherslu á að smásala verði ekki gefin frjálts án þess að auglýsa megi vöruna. Ef sú yrði raunin hefðu framleiðendur engin færi á að hafa áhrif á eftirspurn eftir sínum vörum en smásalar hefðu framboðið í hendi sér og gætu þannig smám saman slökkt á vörumerkjum eða framleiðendum. Þá er útilokað að koma í veg fyrir auglýsingar á erlendu áfengi í tímaritum og sjónvarpsefni, líkt og SI hafa bent á í fyrri umsögnum. Með vísan til alls framangreinds gera SI þá kröfu að innlendir framleiðendur geti keppt á jafnræðisgrundvelli við innflutta vöru og áréttta mikilvægi þess að framangreint ákvæði frumvarpsins haldist óbreytt.

III. Greiðslufyrirkomulag áfengisgjalds þarf að endurskoða

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 96/1995 um gjald af áfengi og tóbaki ber að greiða til ríkissjóðs áfengisgjald og gjaldskyldir eru þeir sem flytja inn eða framleiða áfengi til sölu eða vinnslu, sbr. 2. gr. sömu laga. Gjald af innflutta áfengi greiðist við tollafgreiðslu, sbr. 1. mgr. 5. gr. laganna, og framleiðendur greiða gjaldið við sölu eða afhendingu vörunnar frá verksmiðju til kaupanda, sbr. 2. mgr. 5. gr. Áfengisgjaldið hér á landi er með því hæsta sem finnst í heiminum og er gríðarlega stór hluti af verði vörunnar.

Í athugasemdum við frumvarpið segir:

*„Innflytjendur og framleiðendur áfengis er [sic] gjaldskyldir og skila álögðu áfengisgjaldi í ríkissjóð með eins mánaðar greiðslufrest. Í frumvarpinu eru **ekki lagðar til breytingar á því fyrirkomulagi** en uppi eru sjónarmið um*

að lengja þurfi greiðslufrestinn í tvo mánuði til samræmis við álagningu virðisaukaskatts eða færa gjaldskylduna á þá aðila sem sjá um endanlegt sölustig. Það sem liggur að baki þeim sjónarmiðum er að áfengisgjaldið er svo hátt hlutfall heildsöluverðs vörunnar. Það er oft búið að greiða allt að 90% af heildsöluverðinu til ríkissjóðs án þess að framleiðandinn eða innflytjandinn hafi fengið neina greiðslu frá smásalanum sem getur haft mjög neikvæð áhrif á sjóðstreymi og rekstrarhæfi áfengisframleiðenda og -innflytjenda." (leturbr. SI).

Í fyrri umsögnum hafa SI einmitt bent á að nógildandi fyrirkomulag greiðslu áfengisgjalds feli í sér umtalsvert óhagræði fyrir framleiðendur. Óhagræðið er ekki síst fólgið í því að mikil fjárbinding er fólgin í greiðslu áfengisgjaldsins og verði viðskiptavinir framleiðenda gjaldþrota fæst áfengisgjaldið ekki endurgreitt, ólíkt því sem gildir um virðisaukaskatt. Að mati SI er mikilvægur þáttur í því að færa smásölu áfengis úr hendi opinbers aðila til einkaaðila að breyta framangreindu fyrirkomulagi á greiðslu áfengisgjalda með því að færa gjaldskylduna til smásöluleyfifashafta enda er fjártjónshætta framleiðenda og innflytjenda umtalsvert meiri í viðskiptum við einkaaðila en opinberan aðila. Ennfremur felur umrætt fyrirkomulag í sér aðgangshindrun á markaði enda þurfa framleiðendur í mörgum tilvikum að greiða stærstan hluta af söluverði vörunnar til ríkissjóðs áður en greiðsla fæst frá smásölu aðila, líkt og bent er á í athugasemdum við frumvarpið. Sem fyrr segir fæst áfengisgjaldið ekki endurgreitt frá ríkissjóði, fari smásölu aðili í gjaldþrot í millitíðinni.

Þá er nógildandi greiðslufyrirkomulag verulega bagalegt fyrir innlenda áfengisframleiðendur sem útvista framleiðslu sinni til annars aðila. Lögin virðast ekki gera ráð fyrir þeim möguleika að framleiðsluvörur minni aðila séu framleiddar í verksmiðjum annarra, og hafa slíkir aðilar, þ.e. minni aðilar sem hafa ekki framleiðsluleyfi og útvista framleiðslu annað, í raun verið álitnir „kaupendur“ í skilningi 2. mgr. 5. gr. laga um gjald af áfengi og tóbaki. Þeir þurfa þá að leggja út fyrir áfengisgjaldinu, til framleiðsluaðilans, strax við afhendingu vörunnar án þess að eiga möguleika á að sækja um greiðslufrest. Þessu þarf að breyta með þeim hætti að allir þeir sem stunda sölu á áfengi sitji við sama borð hvað greiðslu áfengisgjalds varðar, hvort sem frumvarpið nái fram að ganga eður ei.

IV. Gildistaka og samræming milli sveitarfélaga

Gert er ráð fyrir að frumvarpið, verði það samþykkt, öðlist gildi 1. janúar 2018. Að mati SI er þarft að tryggja að sveitarstjórnir viðhafi strax samskonar verklag og fari að sömu reglum hvað varðar veitingu leyfa og skilyrði fyrir þeim. Samkvæmt 21. gr. frumvarpsins skal sveitarstjórn við veitingu áfengissmásöluleyfa m.a. setja skilyrði um „önnur málefnaleg atriði, svo sem um staðsetningu verslunar, aðgengi, merkingar o.fl.“ Í því samhengi er nauðsynlegt að samhliða gildistöku laganna taki gildi reglugerð ráðherra þar sem nánar er kveðið á um m.a. skilyrði smásöluleyfis og kröfur til eftirlits- og öryggiskerfa og fyrirkomulag afmörkunar áfengis frá annarri söluvöru, sbr. 22. gr. frumvarpsins. Sé fyrirséð að samræmt verklag sveitarstjórna við veitingu leyfa verði ekki tryggt fyrir áætlaða gildistöku laganna eða reglugerð ráðherra ekki tilbúin til samþykktar samhliða, telja SI tímamann fram að gildistöku of nauman til að tryggja nauðsynlegan undirbúning og aðlögun hlutaðeigandi aðila. SI leggja til að gildistöku verði seinkað, t.d. til 1. janúar 2019, enda mikilvægt að fyrirtæki sitji við sama borð eins og frekast er unnt, óháð staðsetningu.

V. Lokaorð

Þá er rétt að benda á að frumvarpið virðist ekki kveða á um brottfall 1. mgr. 10. gr. áfengislaga nr. 75/1998 en ákvæðið er svohljóðandi: „Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins hefur einkaleyfi til smásölu áfengis.“ Það gefur augaleið að fella þarf umrætt ákvæði út úr lögnum svo að megintilgangur frumvarpsins nái fram að ganga.

Að lokum óska SI eftir að fá tækifæri til að ræða athugasemdir sínar við allsherjar- og menntamálanefnd.

Virðingarfyllt,

SAMTÖK IÐNAÐARINS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Almar Guðmundsson', written over a horizontal line.

Almar Guðmundsson,
framkvæmdastjóri